

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

34 Admodum orandi studio deditum esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

Generis hu- me seruum, sed Regē respicite. Hoc intellectu, po- pulus prostratus cecidit, contemptum Regem adorauit, atque ita humilitas loci huic insigni- ro imperium non negauit.

Libenter
orare.

SIGNVM XXXIV.
ADMODVM ORANDI STI-
dio deditum esse.

1. DVX populi Israelitici *Moses* quādam o-
plicitate pro populi peccatis Domino im-
plicaritur, ipse fateretur, dicēs: (Deut. 9.) *Lacus erat*
Domino 40. diebus & noctibus, quibus eum suppliciter
deprecabar, ne deleter vos, &c. Vide etiam
boni Clerici. Orant *Iosaphat*, 2. Paral. 1. Ezar.
4. Reg. 19. 10. *Manasses*, 2. Par. 33.

2. Rex *Salomon* de se ait: (Sap. 8.) *Ad hunc*
& deprecatus sum illum, & dixi ex totis precibus
meis. Quis nescit eum conceptis verbis a Deo
pietiam postulasse, velut vnicum Imperij, &
perantis firmamentum: (3. Reg. 3. 2. Paral. 1.)
que Deus illi impertiuit, cum diuitijs, quae
postulauit, vt nemo fuerit illi similis vniuersi
nec porro futurus sit.

3. D. *Stephanus Vngarorum Rex*, interdum dicitur
do iuri, ac regalibus officijs & negocijs inuoluitur
bat: noctes ferē infomes ducens, in diuina
templatione versabatur, cum assiduis lachryis
pro publica & priuata salute suppli cando.

* Bonfin.

lib. 1. dec. 2.

4. Hierosolyma per sacrum illud insigni-
lū recepta, quod fuit Anno MIC. cum inter
cipes, qui eō multi conuenerant, de creando
consultaretur, coepisse inquisitionē fieri de
lorū vita & moribus: quā etiā, vt cutuq; res

pagis constarent, ferunt iureiurando adactos familiaris & intimos quosque, vt candidè & simpliciter omnia exprimerent. Qua inuestigatione prohibita, cum omnium vita patuisset, electus est Gorbadius ille, cuius vnū hoc crimen compertū est, quod nimis prolixas moras in templis traheret, pro familia tædio afficerent, & cibos iam patros insuauiores redderent. * Præmia ardentè * Tyrium de triumphum, vide in Triumpho Virt. bello sacro

Ciuitas Leodiensis in antipagmentis domus lib. 9.

Quæ præscripsit:

Stare dñi nescit, quod non fulcitur ab alto:

Et discors in se regnum, durabile non est.

Et Plato i. de Leg. olim dixit, Remp. sine operumini Diuini gubernari nõ posse. Sicut enim, bestia sui curã habere nõ possunt, sed ad illas moderandas hominis directione opus est: ita homines ad felicitatem dirigi nõ possunt, nisi Deus moderetur, & quasi manu ducat.

Cambyses Persarum Rex filio Cyro ad Astyagen auum proficiscenti ait: Hoc vnum præcipuè commendando, idque, tanquam pretiosum thesaurũ sperere donatum, in tua memoria perpetuò recordari cupio: Dei esto amicus, in eundem pius, nihilque (publicum, vel priuatum,) aggrediaris, nisi prius Diuino Numine implorato: imbecillitas enim est & hebes mortalium natura: nihil autem sapientiam latet, omniaque ex sententia ijs cadunt, quibus illa præsto est. Herod.

Scipionem Africanum legimus nõ ante ad nequitia, vel publica, vel priuata iuisse, quã in Cella Capitolini aliquandiu constitisset, vota Superioris faciens, pro Sapientia obtinenda. Plut. Vide

8. *Senatus Romanus* Diuam hanc semper tibi fecit, vt quotiescunque Senatum Magistratum cōgesset, id ipsum, quod primò proponebatur, ad Religionem pertineret, nullaque, quâquam grauior, causa, vel quæ celeritatem requireret, prius morem anteuertebat, vt publicorum consiliorum, quemadmodum etiam aliarum rerum, diuino cultui primæ partes darentur.

9. *Iudith* cupiens liberare obsidione circumiectam Berulix, quam cinxerat Holofernes, priusquam animum ad consilium tanti ponderis componeret, oppidanis rogat, vti Deum pro se orent, cap. 1. Sæpe enim Deus victorias magis propter lacrimas orantium concedit, quàm per arma pugnantium.

10. *Dauid* septies in die laudem Domino dabat, idque ardenti mentis affectu: *Deprecor sum, inquit, faciem tuam ex toto corde meo.* Item in domestico illo & nefario bello, quod illi Absolon filius mouebat, Deum votis omnibus obsecrabat, nè consilia Achitophel Absalonis sequeretur, quod illius consilia essent, quasi si eius consuleret Deum. Vnde non mediocriter sollicitus, ceu diuinis, consilijs metuens, quòd ipsi consilio re quadantenus posset, dixit Chusi, vt se ad Absalonem comitem & Consiliarium præberet, & eum Absalon susciperet, consilia Achitophel dissiparet, & omne verbum, quodcumque diceret in domo Absalonis, indicaret Sacerdotibus, quorum opera Chusi exsequutus est mandatum Dauidis. Nam cum Absalon consilium Achitophel exquisiuisset super belli negotijs, mandatumque Achitophel, vt exercitum 12. millium mitteret, ad persequendum Dauidem, &

et oculi dubio profligasset, si eius consilio Absalō
 parisset: vocatus Chusi, iussusq; sententiam da-
 salon parē-
 tem stude-
 delere, da-
 tus in re-
 probum sen-
 sum sequi-
 tur consilia
 insidi Consi-
 liarij Chusi.

M. Latina in Vita Ioannis XX. refert de *Roberto*
Rege Francia illustre pietatis exemplum, quod,
 quoties sibi per occupationes bellicas liceret,
 Horas Canonicas vnā cum Sacerdotibus cecine-
 rat: qua pietate hoc meritum ferunt, vt cū op-
 pidum quoddam obsideret, neque Horas suas in-
 termitteret, mœnia hostium diuinitus corrue-
 rent, statimq; irruentibus suis oppidum cape-
 rentur.

Certè si *Impp. gentiles (Rom.)* in bellum (ex-
 peditionem alicuius momenti) ituri, non exhibēt
 vide, nisi templa execranda visitassent: neque re-
 dantes Urbem ingrediebantur, nisi benedictionē
 (vt loquimur) prius à Dijs illis abominandis ac-
 ceperent: multo magis id faciendum est Principi-
 bus Christianis, qui Tempia sua Deo vero conse-
 crata, Diuinisq; dicata officijs nōrunt.

Cum *Constantinus Magnus* secundò bellū cō-
 tra Licinium necessariò gerendum animaduerte-
 ret, Saluatori suo preces fundendi tempus vacuū
 de solutum dicauit, & Crucis Tabernaculo, extra
 castra etiam longissimè fixo, ibi sincera & pia
 meditationi se dedens, more veteris illius Dei

Prophetę, quem extra castra Tabernaculum fixisse Diuina confirmant Oracula, Deum orare cœpit. Nonnulli etiam, quos ipse, ob fidei & pietatis studiũ, satis spectatos habuit, in idẽ munus cum eo vnã incubebant: hocq; etiam alijs exequi erat ei in more positum, cum bello cum hoste decertare constitueret. Nam sicut propter secretum tardior in rebus gerendis fuit: sic Dei consilio omnia administrare consultum statuit. Et cum iam animo vacuo attentẽ Deo preces adhibebat, semper Diuina aliqua visione dignatus fuit: ac post illud, tanquam Diuino instinctu impulsus, exiit e Tabernaculo, & derepente exercitum incitate cœpit, mandauitque, vt, nulla morã interpositã, ipsam gladium aciem experirentur: qui et improuiso hostes adorti, homines cuiusque occiderunt: atq; interdum puncto ferẽ temporis parta victoria, trophæa cõtra hostes insignatauerunt. *Euseb. Vit. Constantini lib. 2. cap. 1. 2. 3. 4. Baron. Anno Christi 318. (Fortiores aduersus hostes preces, quam ferrum. Flor.) Eusebius lib. 3. Vita Constantini cap. 3. scribit, eum voluisse imaginem suam fingi, & aureis nummis imprimi, tanquam precantis manibus expansis, oculisque in cælum sublatis. Niceph. lib. 7. cap. 43.*

Anima defunctorum, viorum precibus adiuanur.

14. Idem in Ecclesia Apostolorum à se exstructa delegit sepulturã, vt defunctus particeps haberet precum, quæ ibidem peragi solerent. *Euseb. Vit. Const. lib. 4. cap. 58. 59. 60.* Hinc S. Chrysostomus: (*aduers. Gentil. quod Christus sit Deus, Tom. 5.*) Constantinopoli, ait, Reges nostri magnã gratiã putant; non si prope Apostolos; sed si vel eorum vestibula corpora sua sepeliantur, sicutque piscatorum ostiarum. Reges. Neque hinc in morte

orte confunduntur; sed honestantur & ipsi, & eorum nepotes, & pronepotes. Baron. Anno Christi 336.

Anno Christi 388. Theodosius Imp. profectu-
sus aduersus Maximum Tyrānum, in primis, qui-
tus valuit, pietatis armis conatus est, conciliādo
suo Diuinum Numen, exercitum communire. Si-

cutem perfertens magni momēti opus aggre-
di, dubiam iacere aleam, remque tentare pericu-
lōsam, à Deo diuersis modis sibi implorare sup-
plicas laborauit; utpote qui optimè sciret Dei

munus, atque diceret cum Dauid: Psalm. 43. *In
Domino faciemus virtutem, & ipse ad nihilum de-
ducet inimicos nostros.* Ad hæc planè respiciebat,
quod ait ad Flavianum, vt precibus apud Deum
concederet extingui bella. Sed & in eo maximè

eadem pietas commendatur, quòd tanti ponde-
ris prælium auspicaturus, Legatos in Aegyptum
misit ad Sanctos ibi agentes Anachoretas, quos

pro se certātes precib⁹ voluit habere pugnatōres.

Idem Anno Christi 393. expeditionem pa-
rtas aduersus Eugenium Tyrannum, Occidenta-
le Imperium occupantem, in eo præcipuè inni-
tendum esse putauit, vt Deum sibi sanctis operi-

bus, Sanctorumque precibus conciliaret, illud
Dauidicū occinens: Psalm. 59. *In Deo faciemus vir-
tutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos:*

probed sciens, Deo duce, Cyrum (Isaia 45.) dorsa
Regum retrorsum conuertisse, superbos terræ
humiliaffe, portas æreas contriuisse, confregisse-

que vectes portarū ferreos. Præparatur, ait Rus-
s. lib. 2. cap. 31. ad bellum, nō tam armorum, telo-
rumque; quam ieiuniorum, orationumque substi-
tuta; nec tam excubiārum vigilijs, quam obse-
cratio-

*Cure ad
preces im-
pellunt, &
preces curas
depellunt.*

*Armas se
precibus
piorum.*

crationum pernoctatione munitus: circūbat eū
Sacerdotibus ac populo omnia orationum loca,
ante Martyrum & Apostolorum thecas iacebat
cilicio prostratus, & auxilium sibi fida Sando-
rum intercessione poscebat. Fertur, ait *Sozom.*
lib. 7. cap. 24. quod cū egressus tunc esset Con-
stantinopoli, Deo preces nuncupavit in Ecclesia
illa, quam in honorem Ioannis Baptistæ contru-
xerat, ac petierit, vt expeditionis illius alea, tum
sibi, tum exercitui suo, tum Romanis omnibus
feliciter cederet, & auxiliatorem sibi inuocau-
rit ipsum Baptistam. In ipsa pugna, cū funderetur
ex parte Theodosij auxilia barbarorum, (non
vt Theodosius funderetur, sed ne per barbaros
vincere videretur,) qui vidēs suorum acies con-
uersas proiectis armis, ait *Ruffin. lib. 2. cap. 33.* ad
solita se vertit auxilia, & prostratus in conspectu
Dei: Tu, inquit, omnipotens Deus, nosti, quā
nomine Christi Filij tui, vltionis iusta (vt pūo-
prælia ista suscepi; si secus, in me vindica: si vero
cum causa probabilis, & in te confisus, hoc veni,
porrige dexteram tuam, ne fortè dicant Gentiles
Vbi est Deus eorum? Post illam Imperatoris pro-
cem, ventus ita vehemens exortus est, vt relia-
stium in eos, qui iecerant, retorqueret. Compa-
magna vi persistente vento, omne iaculum ma-
sum ab hostibus frustraretur, fracto aduersari-
rum animo, seu potius diuinitus repulso, Esp-
nius ante Theodosij pedes, vincētus post tergita-
nibus adducitur; ibique vitæ eius & certaminis
finis fuit. Eadem *Socrates lib. 5. cap. 24.* de vido-
riæ miraculo, retorquente spicula vento. *Vide*
Sozom. lib. 7. cap. 24. & Theod. lib. 5. cap. 24. vbi re-
ter cetera ait: Totam noctem huius Vniuersitatis
garet

Contra ho-
stes magis
orando, quā
feriendo
pugnat
Theodosius.

gubernatorem precibus sollicitavit. Sub tempus
 noctis, quo galli cantare solent, somnus
 eum oppressit. Qui humi stratus, videre sibi visus
 duos viros candido vestitu amictos, equis al-
 tis vehi, qui ipsum bono animo esse, timorem
 vincere, prima luce arma capere, & exercitum
 in faciem educere iubent. Nam se auxiliares, &
 rebus Antesignanos ad eum missos esse, & alterum
 esse Iohannem Evangelistam, Philippum Aposto-
 lum alterum. Hac oblata visione, Imperator pre-
 ces fundere non desistit, sed attentiore cogitatio-
 ne eas Deo adhibet. Eadem quoque visio militi
 secundum quietem apparuit, &c. Cum autem tem-
 pus utrinque conijci coepta sunt, tum Antesignani
 Imperatoris, (duo illi Apostoli,) verè promissa
 prestiterunt. Nam ventus violentus è regione ho-
 ribus irruens, illorum sagittas, iacula, spiculaq;
 in ipsos retorquet, adeò ut nullum teli genus eis
 adimento fuerit, neque miles grauis armaturæ,
 neque sagittarius, neque iaculator Imperatoris
 exercitum laedere potuerit. Quinetiam tâta pul-
 veris copia in eorum facies impetu ferebatur, ut
 pupillas oculorum, & pupillas oculorum, ut
 grauitèr oppugnatas, tegere, ac tueri eis coege-
 rit. Imperatoris verò exercitus, nullo damno
 incommodoue ex illo turbine accepto, sidenti-
 bus animis hostes trucidant, &c. Hinc Claudi-
 us Gentilis Poëta:

*Te propter gelidus Aquilo de monte procellis
 Obruit aduersas acies, reuolutaq; tela
 Vertit in auctores, & turbine reppulit hastas.
 Omnium dilecte Deo, cui fundit ab antris
 AEolus armatas hyemes, cui militat aether,
 Et conturbati veniunt ad classica venti, &c.*

XX 3

Diui-

Diuina dispensatione factū est, ait Baronius Anno Christi 394 vt humanæ vires hebetatæ læguerent, aciesq; primò succumberent, ne sic vincere datum desuper esset, illud superbe mentis & ingrati animi elogium iactitaretur: *Manus nostræ excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia:* in vltimū fuit Deus res discrimen adduci, vt cognoscere- tur, quod *Domini est salus, & super* (Psalm. 117.) *populum suum benedictio eius:* verumque Deum esse Christianorum, qui imperans vëto, *hostium* (Psalm. 75.) *confregit potentiam, arcum, scutum, & lanceam, & bellum,* vt illud iuste exprobraretur in Genes (Deut. 32.) *Vbi sunt Dii eorum, &c.*

17. S. Augustinus, de *Excidio Vrbi* cap. 6. Atque paucos annos, ait, Arcadio Imp. Constantinopoli Anno Christi 396. (quod dico audierunt nonnulli, & forsitan nouerūt, & sunt in hoc populo, qui illic præsentés fuerunt) volens Deus terrore unitatem, & terrendo emédare, terrendo com- terere, terrendo muadare, terrendo mutare; sermo cuidam suo fidei, viro (vt dicitur) militari, venit in reuelatione, & dixit ei, ciuitatem venturo cælo igne periturã. Eumq; admonuit, vt Episcopo diceret, dictum est. Non contempsit Episcopus, & allocutus est populum. Cõuersa est ciuitas in locum penitentia, quemadmodum quondam in antiqua Ninie. Tamen ne putaret homines illi qui dixerat, vel falsitate deceptum, vel fallaciter decepsisse, venit dies, quem Deus fuerat comminatus: intentis omnibus, & exitū cum timore ter- gno expectantibus, noctis initio, tenebrante mundo, visa est ignea nubes ab Oriente, prima parua, deinde paulatim, vt accedebat supra ciuitatē, ita crescebat, donec toti vrbi ingens terrat-

*Hec præ-
monitio est
magna Dei
miseratio.*

per immineret. Videbatur horrenda flamma pē-
 are, nec odor sulphuris deerat. Omnes ad Ec-
 clesiam confugiebant: non capiebat multitudinem
 us. Baptismū extorquebat quisque à quo pote-
 rat, non solum in Ecclesia, sed etiā per domos, per
 vicos, ac plateas, salus Sacramenti exigebatur, vt
 auerteretur ira, nō præsens utique, sed futura. Atta-
 m post magnā illam tribulationē, vbi exhibuit
 Deus fidē verbis suis, & reuelationi serui sui, ce-
 pit, vt creuerat, in nubi nubes, paulatimq; cōsum-
 ta est. Populus securus paululū factus, iterū au-
 dit, ompino esse migrandum, quōd ciuitas esset
 proximo Sabbato peritura. Migravit cū Impera-
 tore tota ciuitas, nemo in domo remansit, nemo
 domū clausit, longē recedens à mœnibus, & dul-
 cissima respiciēs, relictis carissimis sedibus, vo-
 ce miserabili valefecit. Et aliquot millibus tanta
 illa multitudo progressa, vno tamen loco fundē-
 ta ad Deū orationibus cōgregata, magnum fu-
 ritū subitō vidit, & vocē magnam emisit ad Deū.
 Tandemq; tranquillitate cōspecta, missis, qui re-
 uertarēt, sollicita, quę prædicta fuerat, hora trās-
 iit. & renūtiantib⁹, quōd salua vniuersa mœnia,
 & recta cōsisterent, omnes cū ingenti gratulatio-
 ne redierunt. Nemo de domo sua quidquā perdi-
 dit, patente, omnis homo, sicut dimisit, iouenit.
 Quid dicemus, utrū ista ira Dei, an potius mise-
 ricordia fuit? Quis dubitat misericordissimū Pa-
 trem corrigere voluisse terrendo, non perdendo
 posse, quādo nihil hominū, nihil domorū, nihil
 mœnium tanta impendens præsentia calamitatis
 Prorsus sicut solet manus erigi ad ferendū,
 & consternato illo, qui ferēdus erat, miseratio-
 ne reuocari, ita factum est illi ciuitati, &c. Hæc

Augustinus. Paulus Diaconus: Orationibus praesentem perditionem Deus exoratus auertit, probans se solum esse, & conseruatore[m] humilium, & punitorem malorum. Idem, *lib. 13. precibus* Arcadij Imp. ac populi tribuit ciuitatis ab imminente clade salutem. Idem ait: In vrbe Constantinopoli domus est maxima, habens cognomen Caryæ, id est, nucis: est enim in eius domus vestibulo arbor nucis, in qua (vt sermo est) fuerat suspensus Martyr Acacius, & defunctus: ob quam rem etiam Oratorium illic est ædificatum. Hanc Arcadius videre volens, ad orationem venit, postoque completo, reuertebatur: proinde conuicti circa Oratorium habitantes, volentes Imp. videre, currebant: dumq[ue] omnes cum mulieribus, acque filijs, simulq[ue] mancipijs extra domum suffert egredi, repente maxima domus, Oratorio cohærens, subito tota corruit: clamor cum admiratione secutus est, quomodo oratio Principis tantos ruinae imminenti periculo liberauit. Idem habet Socrates, *lib. 6. c. 20. Vide Barocum Anno Christi 407. pag. 261.*

13. *Theodosij iunioris* Regia non dissimilis hinc Monasterio. Nam primo diluculo ille ipse cum sororibus suis Hymnos alternatim decantare recitauit. Quin etiam sacras litteras memorate pronuntiauit. Nam cum Episcopis perinde ac Sacerdos iam olim designatus esset, de ipso differuit. Quodam anni procelloso admodum turbido die, consueta statutaque spectacula, populo ea flagitate, in Circo edidit: vbi aequo Circus hominibus refertus fuit, tempestas coepit esse vehementior, ac cum magna vis nimis præcepit delaberetur, tū Imperator præcipue de claritate qua

animo erga Deum affectus esset: sic enim po-
 pulum per præcones compellauit: Quin multo
 magis est, vt, neglecto spectaculo, omnes vno ore
 precemur, vti ab imminente procella cõ-
 temur incolumes. Vix ea verba protulerat, cū
 omnes in Circo vno animorum consensu, sum-
 maque cum alacritate Deo preces fundere cõ-
 ceperunt, totaque ciuitas quasi vna Ecclesia fuit. Tū
 Imperator in media populi frequētia priuati ho-
 minis habitu incedens, Hymnos recitare exordi-
 tur: nec spes certè eum frustrata est: nam aër se-
 renus factus est, & annonæ caritas, Dei benigni-
 tate, in omnium rerum affluentiam commutata.
 Quando bellum concitabatur, Dauidis exem-
 plum imitatus, ad Deum confugit, pro certo per-
 sulus, eum bellorum administratorem esse: pre-
 tumque subsidio adiutus, ea prosperè ac feliciter
 efficit. Hæc *Socrates lib. 7. cap. 22. Barð. Anno Chri-
 sti 449.* quæ docent, quantum valent in rectè admi-
 nistrando, securoq; seruando Imperio, erga Deū
 pietas, & exactè custodita religio, cū tantam
 potestatem puer vnus atque puella (Pulcheria soror)
 summa tranquillitate, ab omni Barbarorum, &
 Tyrannorum timore securam, (quod nec tempo-
 ribus bellicosissimorum Imp. concessum est,) re-
 liquerint, Deo eiusdem Imperij habenas
 manu apprehendente, atque sua prouidentia mo-
 derante, atque protectione custodiente, posito
 in eo ipso Salvatore muro & antemurali. *Isaia*
cap. 31. *Carolus V. Imp.* quotidie Horas Canonicas
 mane perlegit: à coena etiam redibat semper ad
 longissimas suas preces, quæ duarum plerumque
 horarum, sicut & matutinæ. Multi, cū ad-
 uertif-

uertissent eum & domi, & militia equè cōtinuū
& prolixum esse in precibus suis, dicere solebat:
Carolus sapius cum Deo, quàm cum hominibus lo-
quitur. Quotidie tres quartas horæ partes genu
flexo orabat, ac tum nemini in cubiculū patebat
ingressus: post patebat ijs, quibus ius ingrediendi
erat, ac tum Horarias Ecclesiasticorū Horas dice-
bat: post ad Remp. gerendā se componebat. Non
enim suis viribus fidebat: sed totus à Dei Opt.
Max. gratia & auxilio pēdebat, quē sibi precibus
tā assiduis & longis quotidie conciliare studebat.
In singulas bellorū expeditiones nouas sibi Pre-
ces ipse componebat, & sua manu conscribebat,
quæ prolixitate ferè æquarēt septē illos Psalmos
vstitatissimos, easq; prius examinādas dabat sibi
Confessarijs, & ab ijs approbatas, quotidie, aut
in agmine & acie dicebat: nonnunquam, cum in
oratione incalesceret, per speciem exoneranda
vesicæ, aut alui, ab agmine secedebat, vt promissa
ac feruentius oraret. *Ioan. Langbeccus cap. 11.*
in Speculo Canonico lib. 2. cap. 17. Gulielmus
Zenocarus lib. 5. de Vita Caroli.

20. Anno Christi 1577. Pests ita per omnes Ho-
lia oras grassata est, vt miserandā stragem passim
ediderit, quædam etiam loca habitatoribus exor-
rit. Venetias certè magno furore inuasit: decem
plura millia, ex Aerario deprompta, per Provi-
sore Saluti in egenos distribuebantur. Iamque
Venetiæ in solitudinē mutari sunt visa, cum po-
res caderent indies, quàm condi possent. Quæ
lamente cōmoti Patres, & Aloisij Moceni De-
cis oratione infligati, cum humana non suppet-
rent consilia, ad Medicinæ Creatorem sua vota
conuerterunt: cum quæ ira læsi Numinis conuul-

*Ad primum
quæuis ar-
bor non cor-
ruit istum.*

per poenitentiam valeat placari, ieiunia precesq;
 dixerūt, & ad Diui sui Tutelaris patrocina cō-
 giunt, ac facta iniuste acceptorū restitutione,
 q̄q; eleemosynis datis, tandem Dei beneficio
 saluum cessauit, integrāq; sanitati vrbs restituta
 est. Cuius beneficij memores, Templum augusti-
 ni S. Saluatori aedificarunt. Sicut enim nullū in
 molere proficit medicamentū, si adhuc in eo fer-
 ri sita nihil proficit illius oratio, cuius adhuc
 dolus in mēte, vel odium hæret in pectore. Ipsius
 namq; , vt rectè ait Cassianus, est oratio perfecta,
 cuius & causa clamat, & lingua, & actus, & ser-
 uo, & vita, & cogitatio. *Beyerlinck in Chronogr.*
 Optimè certè faciunt omnes illi, qui negotia
 sua semper communicant cum Deo, & orationi
 quod S. Bern. *lib. 4. de Consid.* à Cardinalibus re-
 quirit) plus fidū, quàm suæ industriæ, vel labori.
 enim ad negotia bene gerēda iuuat lumē boni
 uisus & periti Cōsiliarij, idq; magno estimari,
 magno etiā interdū emi solet: quis melior, aut sa-
 pientior Cōsiliarius, quā Deus ipse? Quis autē non
 videt, nullā esse posse tantā vllius hominis prudē-
 tiæ, quæ nō saepe aberret, nisi Dei ductu guberna-
 ti? Itaq; ob hāc causam scriptū est, Iosue, tantū
 virum; neq; ipsum solū, sed reliquos simul Prin-
 cipes Hebræos à Gabaonitis esse deceptos, quia
 ad Domini non consuluerunt. *Iosue 9. S. Augusti-
 nus ait de lap. mul.* Quis est Cōsiliarius pruden-
 tior Christo? quærimus consiliū? habemus copiā,
 sed sapientis, sed ipsius sapiētiae, qui Christus est.
 Ergo, qui sic animatus est, vt nihil aggredi su-
 mear, nisi ante Diuinā opem & gratiā petat, ni-
 hilq; aliud exspectat, nisi Dei voluntatē explere, eū
 nunquā deseret Dominus, qui lucē ei suā copiosē
 immittit.

immitteret. Dic (inquit idem S. Augustinus, de Verbo Domini in Matth. serm. 8.) tibi lumen non esse, & elama quod scriptum est: *Lumine tuo Domine illuminabis tenebras meas.* A me enim non nisi tenebrae: Tu autem lumen fugatis tenebras, &c.

SIGNVM XXXV.

otium vitare.

OTIVM TVRPE, TANQVAM MALORVM omnium scaturiginem, fugere: otiosam, ac cessatione torpentem vitam agentis è Repub. explodere, & extinguere.

Natura humana sicut duris laboribus inflectitur, ita per otia torpètia fatuatur, ait Calpurnius, (1. Var. epist. 39.) Et Alcibiades inquit, apud Thucyd. lib. 6. ciuitatem negotio iam, si negotium cum otio commutet, statim euerfionem, aut minimum, status mutationem passuram. Et Catullus Carm. 52. *Otium & Reges, simul, & beatas perdidit vrbes.* Plato, epist. ad Prop. Otiosus semper in desiderijs viuuit, &c.

1. Hinc Theodoricus Gothorum Rex curauit, ut suo æuo nullarum artium cessaret industria, si uel ubique lateret inquireretur. Eius in Paneg.

2. Apud Romanos æuo M. Aurelij Imp. in otio animaduersum est, interdictumque, ne quis leuiter professiois sue per Urbem ambularet, si secus, opus foret Censorium: condemnabaturque male feriatas, si ita videretur, ad opus publicum. Ant. de Gueu. 1. Hor. Princ. cap. 2.